

DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE

A magyarországi nagy- és kistőzsdetulajdonosok szakközlönye és értesítője.

A DOHÁNYGYÁRTÁS, ELADÁS, VALAMINT A HOZZÁTARTOZÓ CIKKEK SZAKKÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár fél évre 5 kor.

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő:

HATSEK ADOLF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Eötvös-utca 5.

hová az előfizetési összegek
— valamint a kéziratok küldendők. —

TARTALOM: A dohányzás tilalma Debreczenben. — Vegyes hírek.

A dohányzás tilalma Debreczenben.

(1665—1703-ban.)

Debreczen sz. kir. város levéltárából közli: K. Á.

Nincs talán egyetlen szenvedély sem, mely az embert annyira hatalmába tudná keríteni, mint a dohányzás. A férfiak legnagyobb része képes bármit is nélkülözni, de a dohányra és szivarra szánt költségéből nem hajlandó elengedni egy dénárt sem. Nem is csodálkozhatunk tehát, ha ihletett költők odákban énekelték meg a dohányzás gyönyöreit.

Ma már a gyermek is dohányzik, jöllehet ugy az iskolai törvények, mint a szülők gondossága igyekeznek tilalmazni a dohányzást, mely az orvosok állítása szerint a fejletlen szervezetet határozottan rombolja, az egészséget veszélyezteti, az agyat eltompítja, a gondolkodást korlátozza és az idegrendszer működését zavarba ejti.

Bölcsen belátta a dohányzás eme sajnos következményeit a régi törvényhozás, amennyiben szigorú rendszabályokkal igyekezett korlátozni, sőt végleg el is tiltani a káros szenvedélyt.

Debreczen sz. kir. város régi írásai között is találunk ily tilalmazó határozatokat főleg azon időből, midőn rettenetes tűzvészek pusztítottak a városban. A Csapó- és Czegléd (most Kossuth Lajos-utca), Hatvan- és Mester-utcaikon egész házsorok égtek le, mely szomorú körülmény arra indította a szenátust, hogy szigorú rendszabályokat léptettek életbe a dohányzás korlátozására vonatkozólag, mert az a gyanuja támadt, hogy a pusztító tüzeket sok esetben a dohányzók okozták.

Az első idevágó rendeletet a szenátus 1665 ápr. 2-án adta ki a következő szavakkal; Unanimi voto et consensu conclusum est: Az Dohan szívás felő, hogy kárt, romlást ne hozzon, szerezzen városunkban, kit rajta érnek frt 12 sub poena büntetessék.

Az 1675-ik évi jegyzőkönyv 77-ik és 252 lapján pedig ezeket olvashatjuk: Conclusum est. Az Dohant sem árulni, sem szini szabad nem leszen, az ki különbet cselekszik, erősen megbüntettetik.

Hogy nem tartottákbe ezen rendeleteket, eléggé igazolja azon körülmény, hogy már öt év mulva, azaz 1681-ben egy újabb parancsot adott ki a tanács, mely ekképen szól:

Az Dohan árulás szivas be hozás tiltatik harmad nap alól a Városbul ki vigyék, semmiképen az Boltokban árulni meg nem engedtetik sub amissione rerum.

Majd két év mulva 1683-ban a következőképen intézkedik a Fő Biró uram elnökte alatt összegyűlt Nemes Tanács.

Conclusum est: A Dohan szivas árulás interdicitatik, hasolóképen a pipák, pipaszárak is árulása. Valaki vagy házánál vagy Boltyába, tartya, árulya, szijja rajta kapattatván a dohányja megégettetik, másképen is megbüntettetik, akinek most olyan jószága most a Városban vagyon, tizenötöd nap alatt ki vigye, mely hogy állandóbb legyen mind a Piaczon majd kell kiadni mind házanként megkel hirdettetni, azon kívül böcsülletes Tanácsbeli Atyankfiai rendeltetnek, kik a Vásár Birákkal edgyütt vigyáznának az olyan dohan szívó és árulók ellen.

Ebből az tűnik ki, hogy nemcsak a dohányzók estek anathéma alá, hanem a pipák és pipaszárak is. A debreczeni cziviseh azután, ha kedvök jött pipázni, Pestre mentek és ott pőfékeltek és legfeljebb dugva, nagy titokban hoztak haza egy-egy német pipát.

A dohányzást ugy látszik, az ezen korból felmaradt jegyzőkönyvekből, hogy a hentesek sem vették meg, amennyiben ugyancsak az 1683-ik évben róluk különösen szól az ének.

Conclusum a hentesekről: Valakik Penig közüllök a dohan szivason kapattatnak azon esztendőben mesterségüktől priváltassanak.

A 17-ik század végén specifikálva vannak a büntetések nemei. — Igy az 1697-ik év tanácsjegyzőkönyvének 31-ik lapján ezeket olvassuk:

Az Dohány árulás és szivas újabban interdicitatik, valaki árulya 12 forinttal és dohanának megégetésével, aki Peing szija, vagy csak Pipa is taláttatik nála is nyakvással büntettetik.

Valószínű, hogy e kényelmetlen nyakkendő sok embert visszariasztott felszálló füstkarikában való gyönyörködéstől, de sokan kijátszották a tilalmat és vigan füstölték az ördög talalmányát zárt helyeken.

Még egy rendelete van a Nemes Tanácsnak, melyben eltiltja a pipának, csutorának, dohánynak behozását, szivását és készítését, de már 1703-ban a Fazekas Czéh (Che) azon kéréssel fordult a tanácshoz, hogy: pipacsinálást a szegény Eözvegyeknek engedje meg a nemes Tanács Melyis engedtetik olyan Conditióval, hogy itt a Városban edgyet se adgyanak el, hanem öszveséggel külsőknek adgyák.

Ugy látszik, hogy az idegen példa és más államok szokásai lassankint meglágyították a Nemes Tanács szívét is, mert több rendeletet a dohányzás tilalmazására vonatkozólag nem találhatunk a tanács jegyzőkönyvek lapjain. Lassankint ezen hozott határozatokat sem hajtották végre, a dohányzók szabadon eregethették a kékes füstkarikákat és így ily kedvező körülmények közt megszületett a Debreczeni pipa, mely ez idő szerint az egész világon el van terjedve.

Helyütt-helyütt, különösen a nagy alföldi községekben, melyekben még üdvös szabályrendelet nem intézkedett a takarmány és a szalmás élet behordásának tilalmazásáról, ma is el van tiltva a forró nyári napokban a dohányzás, mert igen sokszor megtörtént, hogy pipából vagy gondatlanul elhajított égő gyufaszálból oly tűz támadt, mely gyakran helyrehozhatatlan károkat és romlást okozott.

E tilalomra a községek elején és végén felállított táblák figyelmeztetik az pipázni szeretőket ily formán:

Az községbeni dohányzás
5 frt pénzbüntetés terhe alatt
tilos.

Vegyes hírek.

Elfüstölt milliók. A magyar korona országaiban ez év január elsejétől április végéig eladott dohánygyártmányokról a királyi dohányjövedék számvevősege a következő statisztikát állította össze: — Eladtak az általános forgalomban levő gyártmányokból, burnótból 12,512.097 kilogrammot, pipadohányból 155,236.185 kilogrammot, szivarokból 123,248.180 darabot, szivarkából pedig 527,248.510 darabot. A belföldi különlegességi gyártmányokból, pipadohányból 7,080.685 drbt. szivarkából 29,229.770 darabot, — Azaz pénz értékben kifejezve: — burnótokból 45,857 korona 38 fillért, pipadohányokból 12,661.998 korona 49 fillért szivarokból 11,014.099 korona 78 fillér értékűt adtak el az általános forgalomban levő árukból. A valódi havanna szivarokból 8,946.90 korona értékű fogyott el, A belföldi különlegességi gyártmányokból pedig: burnótokból 290 kor. 04 fillér, pipadohányokból 1,334.858 korona 87 fillér, szivarokból 737.373 korona, szivarkából 1,201.527 korona 90 fillérért adtak el. Tehát általános forgalomban levő gyártmányokból 32,412.728

korona 41 fillért, belföldi különlegességi gyártmányokból 3,275.049 korona 78 fillért külföldi különlegességi gyártmányokból 974,598 korona 40 fillért, azaz összesen 36,862.376 korona 53 fillért vettek be. Bevételi töblett a mult évi hasonszakához képest 187.329 kor. 67 fillér.

A dohánymunkások nemzetközi kongressusa. A nemzetközi titkársághoz csalakozott dohánymunkás-szervezetek e hó 18, és 20-án gyűléseztek Stuttgartban. A kongresszus halaszthatlanul fontos határozatokat hozott az utazó dohánymunkások jogainak rendezése ügyében. Az egyes szervezetek kölcsönösen kötelezték egymást arra, hogy mindennemű felvételi díj nélkül beveszik a tagok sorába az irodához csatlakozott bármely külföldi dohányszervezet tagjait. Kötelezték egymást, hogy kölcsönös szerződéseket kötnék, amelyek szerint az utazó tagok tagsági jogait elismerik és sztrajk-, rendszabályozási és jogvédelmi segítségben részesítik őket a befizetett tagsági járulék arányában. Ha az illető szerződéstköző szövetségek más segélyintézményekkel is rendelkeznek, mint például beteg- és halálzási ségély, akkor lehetőség szerint ezeket is rendezték. A kölcsönös szerződéseket a legközelebbi kongresszusig meg kell kötni. Végül kimondotta az értekezlet, hogy egyedül oly szervezetet tart célszerűnek és időszerűnek, amely a dohánymunkásság összes rétegeit öleli át. A kongresszus rendezte a különböző szervezeteknek a nemzetközi irodához való viszonyát is.

„BOURBON“

szivarkahüvelyk, az egyedüli hüvelyk, amely dohánynagyárusok és különlegességi raktárok részére ajánlható. A hüvelyküzletben divatos verseny sajnos következménye, hogy a dohánynagyárusok és különlegességi raktárok tulajdonosai már nem foglalkozhatnak haszonnal a hüvelyk elárusításával. Ezen visszás állapotra segitendő ily feltételek mellett, hozza forgalomba az **Elster és Topf** cég a „Bourbon“ szivarkahüvelyeket, a melyek az inreális versenyt kizárják. A „Bourbon“ hüvelyeket kitünő sikerrel vezette be már is több dohánynagyárusító u. m. **Hirsch Jakab budapesti**, továbbá az **aradi, miskolczi, brassói, segesvári, kassai, kolozsvári, szabadkai, prágai, brünni, olmüci, linzi, innsbrucki stb. különlegességi árudák**. Elster és Topf lemergi cég kívánatra szivesen szolgál mintákkal és irlapokkal, inelyekből a dohánynagy- és különlegességi árudák részére biztosított előnyök megtudhatók.

„DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE“

ORGAN FÜR DAS GESAMMTE TABAKFABRIK U. VERSCHLEISSWESEN, WIE AUCH DER DAZU GEHÖRIGEN FÄCHER

INHALT: In allen Tabaktrafiken zu haben. — Vermischte Nachrichten.

In allen Tabaktrafiken zu haben.

Da erzeugt Jemand irgent einen Gegenstand, der absolut wertlos ist. Man gibt dem betreffenden Gegenstand einen Namen und anoncirt den Artikel alsdann in den meisten Zeitungen.

Bis hierher liesse sich gegen eine solche Manipulation nichts einwenden. Denn im Grunde genommen ist es das Publikum ja gewöhnt, vielen Inseraten aufzusitzen. War ja das Glück der meistbegehrten Gegenstände die vom Publikum verlangt werden die Anonce.

Aber in unserem Falle, nämlich denjenigen, von welchem diese Zeilen sprechen sollen, handelt es sich um den Verkäufer der meisten Artikel, welche mittelst Anoncen eingeführt werden und keineswegs um das Publikum. Und darum halten wir es auch für unsere Pflicht energisch dagegen Einsprache zu erheben, wenn die Fabrikanten so mancher Artikel die lediglich nur in den Trafiken verkauft werden können, die Kühnheit besitzen, dem Publikum zu sagen, dass ihr Artikel in allen Trafiken zu haben ist.

Das heisst ja nämlich den Trafikanten zwingen wollen, die betreffende anoncirt Waare auf Lager zu nehmen.

«Zu haben in allen Tabaktrafiken.» So lautet gewöhnlich die Anonce des Fabrikanten, dessen Bestreben also einfach dahien zielt, auf den Tabakverschleisser eine Pression zu üben, dass dieser den betreffenden Artikel auf Lager hält. Dem Fabrikanten ist es denach einzig und allein um die Kunde zu thun, der Verschleisser kümmert ihm nicht. Das Kalkül des Fabrikanten lautet dahien, dass die Kunden es als selbstverständlich betrachten, dass der betreffende Gegenstand in den Trafiken zu haben sein werde, geredeso, als ob die Tausende Verschleisser, jeder für sich, im Dienste des betreffenden Fabrikanten stünden.

Leider vermeinen die meisten Kleinverschleisser, dass sie in Folge dessen, weil der Artikel verlangt wird, denselben auch halten müssen. Unbewusst treten sie daher zu dem betreffenden Fabrikanten in ein Abhängigkeitsverhältniss, welches dazu beiträgt, dass der Verschleisser, den Nutzen den es an disem Artikel erübrigt, derart klein zugemessen erhält, als ob auch dies ein Monopol Artikel wäre. Der Trafikant vergisst ganz daran, dass er auch 30—40 Prozent an einem solchen Gegenstand verdienen müsste, wo er sich zufrieden geben muss mit jenen Brosamen, welche die Gnade des Fabrikanten ihn zukommen lassen will,

Die erste Aufgabe des neuen, soeben vom Ministerium sanktionirten Trafikanten Verbandes, wird es daher sein, dieser Angelegenheit seine vollste Aufmerksamkeit zuzuwenden. Mögen die Verschleisser es endlich einsehen, dass ja sie eigentlich zu befehlen haben welcher Artikel in den Trafiken verkauft werden sollen und welche nicht und dass ohne der Trafik der Fabrikant, seinen Artikel für sich behalten könnte. Die Trafik ist der Factor, mit welchem der Fabrikant rechnen muss, nicht die Kunde. Die nächste Zeit soll das vollends drastisch bestätigen.

Vermischte Nachrichten.

Werden die Havana theurer? Die bedeutensten Cigarrenfabrikanten in Kuba sprechen die Ueberzeugung aus, dass in den nächsten Monaten Havana-Cigarren beträchtlich teurer, aber von guter Qualität sein werden. Einer der ersten Fabrikanten sagte: Während des letzten Jahres haben wir an jedem Tausend Cigarren mindestens fünf Dollars verloren, oder im Durchschnitt 10 pCt. Der Grund dafür liegt in dem hohen Preis des Rohtabaks. Wenn man alle Faktoren in Betracht zieht, so findet man, dass der Tabak den kubanischen Fabrikanten genau dreimal soviel kostet wie vor dem Kriege mit Spanien. Ernte von 1906 war ein vollkommener Fehlschlag und alter Tabak ist nicht mehr vorhanden. Infolgedessen sind die Lager vollständig geräumt und selbst die Fabrikanten haben nur wenig Vorrat übrig. Es ist richtig, dass die diesjährige Ernte gross ist aber sie wird erst in einiger Zeit verarbeitet werden können. Diese Ernte ist von eigentümlicher Beschaffenheit. Im Anfang des Jahres sah es aus, als ob sie durch Dürre vernichtet werden würde. Der Regen kam gerade im letzten Augenblick und rettete die Ernte. Aber infolge der mangelnden Feuchtigkeit im Anfang des Wachstums sind die einzelnen Blätter dick und schwer, und es wird lange Zeit in Anspruch nehmen, sie richtig zu trocknen. Ein Teil der Ernte wird wahrscheinlich nicht vor Anfang nächsten Jahres verarbeitet werden können. In der Zwischenzeit wird der Tabak sehr knapp sein und die Preise werden höher steigen als je zuvor. Ferner die Cigarren, die aus diesem Tabak gemacht werden natürlich schwerer sein als die jetzigen, und da in vielen Ländern der Einfuhrzoll entweder ganz oder teilweise nach dem Gewicht berechnet wird, so bedeutet das eine weitere Steigerung

des Preises. Die Gewichtszunahme dürfte mindestens 15 pCt. betragen.»

Da der Fabrikant jetzt schon ungefähr 10 pCt. verliert, so kann man von ihm nicht erwarten, dass er die weitere Last, welche durch die erwähnten Umstände veranlasst wird, auf seine Schultern nimmt. Die Fabrikanten haben sich bereits über die Zustände untereinander besprochen, und wenn sie auch noch zu keinem festen Entschluss gelangt sind, so stimmen sie doch darin überein, dass der Preis erhöht werden muss. Wahrscheinlich werden die Cigarren etwa 10 pCt. teurer werden. Die Detailpreise werden natürlich entsprechend in die Höhe gehen. Indessen ist ein Trost für den Raucher vorhanden, denn er wird den Wert seines Geldes erhalten. Der dicke, Schwere Tabak lässt sich zu Cigarren verarbeiten, die ganz besonders gut und aromatisch sind, und es ist wahrscheinlich, dass die Cigarren, welche im Laufe des Jahres 1908 auf den Markt kommen, die besten seit 1881 sein werden.

Selbstverständlich werden auch die in anderen Ländern ganz oder teilweise aus kubanischem Tabak gemachten Cigarren teurer werden, wenn die Fabrikanten sich nicht dadurch helfen, dass sie die Qualität verschlechtern, indem sie weniger Havana-Tabak oder geringere Sorten verarbeiten.

Herr Gustav Keller, Tabakinspektor der bosnisch-herzogowinischen Tabakregie, ist am 18. August d. J. nach längerer Krankheit aus dem Leben geschieden. Der Verstorbene, der Ritter des Franz Josefs-Ordens usw. war, zeichnete sich durch eine seltene Herzengüte aus, die namentlich im Verkehr mit seinen Kollegen zur Geltung kam, die der Verlust des hochverdienten Mannes um so schmerzlicher berührt. Die sterblichen Ueberreste des Verbliebenen sind am Mittwoch, den 21. August, auf dem römisch-katholischen Friedhofe in Sarajewo zur ewigen Ruhe bestattet worden. Ehre seinem Andenken!

Die Einnahmen der Türkischen Tabaks-Regie-Gesellschaft betragen im Monat Juli 1907. 21300000 Piaster gegen 21.200000 Piaster in der gleichen Periode des Vorjahres. Es ist seit einiger Zeit im Hinblick auf den Umstand, dass die Dauer der gegenwärtigen Konzession der türkischen Tabakregie in sechs bis sieben Jahren abläuft, von gewissen Kombinationen in bezug auf die künftige Erteilung der Konzession die Rede. In türkischen Kreisen wird demgegenüber erklärt, es sei gewiss, dass der Sultan, falls tatsächlich finanzielle Kombinationen im Zusammenhang mit dieser Angelegenheit auftauchen sollten, der gegenwärtigen Tabaks-Regie-Gesellschaft den Vorzug geben würde, da keine Gründe vorlägen, die Uebertragung der Konzession auf irgend eine neue Gesellschaft zu begünstigen.

Der Internationale Tabakarbeiterkongress in Stuttgart, den wir seinerzeit angekündigt haben, befasste sich mit den Berichten der Vertrauensmänner und Delegierten der verschiedenen Länder. Ueber

Deutschland berichtete Deichmann, welcher die Lage der deutschen Tabakarbeiter trotz der vielen Lohnkämpfe als die denkbar schlechteste bezeichnete. Als hauptsächlichste Gründe führte der Referent die Verlegung der Fabriken auf das flache Land, die Heimindustrie und die Belastung des Tabaks durch Zölle und Steuern an. Die Banderolesteuer, die zum Schaden für die Cigarettenarbeiter war, werde man auch auf die Cigarren einzuführen versuchen. Es müsse ein Verbot der Heimarbeit verlangt werden, denn das, was man zum Schutze der Heimarbeiter plane, werde wirkungslos sein. Aus den statistischen Angaben des Redners über die Tabakarbeiterorganisation in Deutschland sei erwähnt, dass von etwa 120.000 Organisationsfähigen 32 752 im Tabakarbeiterverband organisiert sind, die übrigen deutschen Tabakarbeiterorganisationen weisen nur geringe Zahlen auf. In den drei seit dem Amsterdamer Kongress verflossenen Jahren betrug die Gesamteinnahme des Verbandes 1.424.444 M. An Arbeitslosen- und Umzugsunterstützung wurden 99.466 M., an Krankenunterstützung 657.411 M. und für Streiks, Gemassregelte und Rechtsschutz 524.306 M. ausgezahlt. Im Jahre 1906. endeten 12 Lohnbewegungen ohne Arbeitseinstellung mit vollem und 132 mit teilweisem Erfolg; von Angriffstreiks endeten 2 mit vollem, 40 mit teilweisem und 9 ohne Erfolg. Die Einführung der Maschine habe in der Cigarettenbranche und bei der Kautabakfabrikation Fortschritte gemacht.

!! MINDENÜTT KAPHATÓ !!

Legjobb a

Kardos

svéd gyújtó.

Legjobb a

**Germán és
Krokodil**

rózsaszalon-gyújtó.

!! MINDENÜTT KAPHATÓ !!

